

УДК 338.43: 330.142.211

О. П. Павленко,
старший викладач кафедри фінансів,
Дніпропетровський державний аграрний університет

РЕАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті автором розглянуто проблеми інвестування основного капіталу аграрного сектора економіки та визначено його структуру. Досліджено сутність інвестиційного процесу в основний капітал.

The author in article considers problems of investment of a fixed capital of agrarian sector of economy and its structure is defined. Recurrence of investment process and reproduction of a fixed capital in the conditions of investment.

Ключові слова: інвестування, аграрний сектор, основний капітал, відтворення.

ВСТУП

Останніми роками в сільському господарстві відбувається різкий спад інвестиційної діяльності, внаслідок чого погіршуються умови і результати виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств. Внаслідок різкого скорочення інвестиційних ресурсів, обсяги яких не забезпечують не тільки розширеного, а й простого відтворення основних фондів, зменшуються обсяги виробництва, знижуються його прибутковість і рентабельність. Скорочення грошових надходжень підприємств і централізованих капітальних вкладень, які не відповідають відновлюваним потребам амортизаційні відрахування, також негативно вплинули на інвестиційну діяльність у сільському господарстві.

Водночас на фоні гострої кризи в інвестиційному процесі АПК з'явилися позитивні тенденції. В сучасних умовах процеси відтворення неможливі без додаткових інвестицій, джерелами яких можуть бути прибуток, внутрішні заощадження, амортизаційний фонд, залучені засоби (переважно кредит), випуск і розміщення цінних паперів (в основному акцій), іноземні інвестиції тощо [3].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою цієї статті передусім є визначення ролі реального інвестування в основний капітал аграрного сектора економіки Дніпропет-

ровської області як основного виду фінансового забезпечення відтворення основних засобів аграрних підприємств Дніпропетровської області.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інвестування в основний капітал аграрного сектора економіки здійснюється за допомогою розширеного відтворення основних засобів як виробничого, так і невиробничого призначення, а також зміцнюється матеріально-технічна база суб'єктів господарювання, що дає змогу підприємствам збільшити обсяги виробництва продукції, підвищити якість цієї продукції та покращити умови праці робітників сільського господарства.

Серед відомих вчених і науковців, які вивчали тенденції інвестиційного процесу, дослідженню питань інвестиційної діяльності та залучення інвестицій в аграрний сектор України приділяли увагу чимало вчених-економістів, зокрема: І.Т. Балабанов, В.П. Горьовий, С.О. Буткевич, А.А. Задоя, М.І. Кісіль, Ю.М. Коваленко, Г.П. Лайко, Г.М. Найд'юнов, С.В. Онікієнко, А.А. Пересада, Т.С. Мринська, Ю.Б. Петруня, О.М. Сахацька, Н.М. Чеботарьова.

Слід зазначити, що тенденції інвестиційного процесу в АПК останніми роками значною мірою визначалися особливостями ринкової трансформації економіки. В пострадянський період було здійснено ряд заходів щодо стабі-

лізації економіки галузей АПК і створення ринкових засад інвестиційного процесу. Зокрема, проведено реорганізацію колективних сільськогосподарських підприємств у нові формування, засновані на приватних засадах, введено новий механізм кредитної їх підтримки, суттєво послаблено податкове навантаження на сільськогосподарських товаровиробників, прийнято ряд державних програм тощо. Завдяки зазначеним та іншим заходам впродовж десятиріччя з 1998 до 2008 рр. досягнуто певної стабілізації інвестиційного процесу [2].

У галузевій структурі інвестицій в АПК скорочується частка сільського господарства і відповідно зростає питома вага галузей переробної промисловості. На відтворенні основних засобів негативно позначилися: недостатнє врахування інфляційних процесів при індексації основних засобів, застосування понижувальних коефіцієнтів при нарахуванні амортизації, включення сум індексації до складу "капітального доходу" при оподаткуванні прибутку підприємств і недосконала система лінійного нарахування амортизації за залишковою вартістю основних засобів.

За значимістю "інвестиції" — ширше поняття порівняно з "капітальними вкладеннями". Останні визначають як інвестиції на створення нових і розширення, реконструкцію діючих основних фондів виробничого і невиробничого призначення. Інвестиції у відтворення основних фондів і зв'язані з цим зміни оборотного капіталу і є капітальними вкладеннями, тому вони повинні бути джерелами економічного зростання [5].

Відповідно до реальних інвестицій понятійні межі інвестиційного процесу окреслюються лише інвестиціями, що спрямовуються на речові елементи основного капіталу. Вони пов'язані зі створенням нових, реконструкцією та розширенням й технічним переобладнанням наявних підприємств і реалізуються в процесі капітального будівництва. Тобто мова йде про так звані реальні інвестиції. Чинними нормативними документами регламентовано загальні визначення понять "нове будівництво", "розширення підприємства", "реконструкція підприємства" і "технічне переобладнання підприємства". Під новим капітальним будівництвом мається на увазі будівництво комплексу об'єктів основного, підсобного та обслуговуючого призначення новостворюваних підприємств, будівель і споруд, а також філіалів та окремих виробництв, які після введення в експлуатацію перебуватимуть на самостійному балансі. Таке будівництво, як правило, здійснюється на но-

вих майданчиках з метою створення нової виробничої потужності. Якщо будівництво підприємства чи споруди передбачено здійснювати чергами, то новими вважають першу і наступні черги до введення в дію всіх запроєктованих потужностей. Новим є також будівництво на новому майданчику підприємства такої самої або більшої потужності (продуктивності, пропускнуєї спроможності, об'єму будинку чи споруди) замість ліквідованого підприємства, подальшу експлуатацію якого за технічними та економічними умовами визнано недоцільною, а також у зв'язку з необхідністю, викликаного виробничо-технологічними або санітарно-технічними вимогами.

Розширення наявних підприємств — будівництво додаткових виробництв на наявному підприємстві (споруді), а також будівництво нових і розширення наявних цехів і об'єктів основного, підсобного та обслуговуючого призначення на території наявних підприємств або прилеглих до них майданчиків з метою створення додаткових чи нових виробничих потужностей.

Розширення наявних підприємств може передбачати будівництво в складі їх філій і виробництв, які після введення в експлуатацію не матимуть самостійного балансу. Якщо в процесі проектного опрацювання з'ясується, що поряд із розширенням підприємства необхідна та економічно доцільна реконструкція діючих цехів і об'єктів основного, підсобного та обслуговуючого призначення, відповідні роботи та витрати включають до проекту на розширення підприємства, але виділяють у зведеному кошторисному розрахунку окремим рядком.

До реконструкції наявних підприємств відносять переобладнання цехів та об'єктів основного, підсобного й обслуговуючого призначення, як правило, без розширення будівель і споруд основного призначення; воно пов'язане з удосконаленням виробництва і підвищенням його техніко-економічного рівня на основі досягнень науково-технічного прогресу і здійснюється за комплексним проектом на реконструкцію підприємства загалом, з метою збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості та зміни номенклатури продукції в основному без збільшення чисельності працівників з одночасним поліпшенням умов їхньої праці та охорони довкілля. За реконструкції діючих підприємств може здійснюватися: розширення окремих будівель і споруд основного, підсобного й обслуговуючого призначення у випадках, коли нове високопродуктивне і досконаліше за технічними показниками

Таблиця 1. Характерні ознаки форм відтворення основних виробничих фондів

Ознаки	Нове будівництво	Розширення	Реконструкція	Технічне переобладнання
Повне відновлення (введення) пасивної частини основних виробничих фондів (засобів праці)	+	-	-	-
Відновлення пасивної частини основних виробничих фондів (засобів праці), у тому числі збільшення площ основного виробництва	-	+	+	+
Відновлення пасивної частини основних виробничих фондів (засобів праці) без збільшення площ основного виробництва	-	-	+	+
Часткове відновлення пасивної частини основних виробничих фондів (засобів праці) без збільшення площ основного виробництва (посилення конструкцій, зміна планування, заміна перекриттів, інші роботи)	-	-	+	+
Уведення (відновлення) активної частини основних виробничих фондів (знарядь праці)	+	+	+	+

*Будівництво нових будов і споруд того самого призначення замість ліквідованих на території діючого підприємства, подальшу експлуатацію яких за технічними та економічними умовами визнано недоцільною.

**Розширення наявних виробничих будов і споруд основного виробництва, зумовлене габаритами розміщуваного нового обладнання.

обладнання не може бути розміщене в наявних будівлях; будівництво нових і розширення існуючих цехів та об'єктів підсобного й обслуговуючого призначення з метою ліквідації диспропорцій; будівництво нових будівель і споруд того ж призначення замість ліквідованих на території діючого підприємства, подальшу експлуатацію за технічними та економічними умовами яких визнано недоцільною.

Реконструкція має забезпечувати: підвищення виробничої потужності підприємства, насамперед, за рахунок усунення диспропорцій

на основі впровадження передової техніки і технології, механізації та автоматизації виробництва, модернізації та заміни застарілого й фізично спрацьованого устаткування продуктивнішим, новим, а також з удосконалення загальнозаводського господарства і допоміжних служб. Технічне переобладнання здійснюють за проектами й кошторисами на окремі об'єкти або види робіт, які розробляють за єдиним техніко-економічним обґрунтуванням, здебільшого без розширення виробничих площ. Мета технічного переобладнання — інтенсифікація ви-

робництва, збільшення виробничих потужностей, випуску продукції та поліпшення її якості поряд із забезпеченням зростання продуктивності праці, скорочення робочих місць, зниження матеріаломісткості й собівартості продукції, економії матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів, поліпшення інших техніко-економічних показників роботи підприємства. Під час технічного переобладнання наявних підпри-

Таблиця 2. Введення в дію потужностей та об'єктів сільськогосподарського призначення підприємствами всіх форм власності Дніпропетровської області

	1990	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Тваринницькі приміщення									
- для ВРХ	8,0	2,6	0,6	-	1,1	-	3,8	-	-
- для свиней	5,1	1,2	-	4,0	8,0	0,5	8,1	-	5,0
- для овець	1,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Приміщення для птиці, тис.птахомісць	18,0	0,2	-	-	-	1680,0	1,2	-	-
Зерно насіннесховища, тис.т	11,9	2,4	2,5	4,0	-	0,0	-	-	5,0
Сховища для картоплі, овочів, тис.т	0,8	-	10,0	-	-	-	-	-	1,5
Силосні та сінажні споруди, тис.м ³	18,6	1,0	-	-	-	-	1,1	-	-
Елеватори	-	-	-	-	-	-	32,0	-	-
Теплиці під склом, тис.м ²	-	-	-	-	-	-	-	24,5	-

ємств можуть здійснюватися: додаткове встановлення на існуючих виробничих площах обладнання і машин; упровадження автоматизованих систем управління і контролю, радіо, телебачення та інших сучасних технічних засобів управління виробництвом; модернізація й технічна перебудова природоохоронних об'єктів, опалювальних і вентиляційних систем; приєднання підприємств, цехів та установок до

централізованих джерел тепло- та електропостачання. При цьому допускаються часткова перебудова (посилення конструкцій, що несуть навантаження, заміна перекриттів, зміна планування будівель і споруд та ін.) та розширення наявних основних виробничих будівель і споруд відповідно до габаритів розміщуваного нового устаткування, а також розширення наявних або будівництво нових об'єктів підсобного та обслуговуючого призначення (наприклад, об'єктів складського господарства, компресорних, котельних, кисневих приміщень тощо). Характерні ознаки нового будівництва, розширення, реконструкції та технічного переобладнання наведено в табл. 1.

Інвестиційна криза в АПК зумовлювала негативні тенденції у капітальному будівництві, які характеризуються значним скороченням обсягів введення в дію виробничих потужностей в 2007 році у тваринництві, які наведено в табл. 2.

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що за останні сім років введення в дію тваринницьких приміщень сільськогосподарського призначення підприємствами Дніпропетровської області для великої рогатої худоби відбувалось лише в 2004 і в 2006 році збільшилось в 3 рази, для свиней — у 36, для птиці — у 2,7 рази. Відновлено введення в дію сховищ для картоплі, овочів і плодів, а також зерносховищ в 2008 році.

У 2007 році практично не відбувалось капітальних інвестицій, однак побудовано теплиці під склом 24,5 тис. м².

Зупинене введення в дію складів механізованих для зберігання мінеральних добрив, агрохімікатів, вапняних матеріалів. Практично зупинене будівництво тваринницьких приміщень для овець. Скоротилось будівництво

Таблиця 3. Відтворювальна структура інвестицій в основний капітал за основними напрямками в сільському господарстві Дніпропетровської області

Рік	Інвестиції в основний капітал за відтворюваною структурою	в тому числі спрямовані на		
		Технічне переоснащення і реконструкція діючих підприємств, будівель і споруд	Нове будівництво (включаючи розширення діючих підприємств, будівель і споруд)	Підтримання діючих потужностей
2008	100,0	100,0	-	-
2007	100,0	87,1	12,9	-
2006	100,0	82,2	17,8	-
2005	100,0	78,5	21,5	-
2004	100,0	74,9	24,2	0,9

силосних і сінажних споруд, в 2006 році введено в дію тільки 1,1 тис. м³.

Зерно- і насіннесховищ протягом 2004—2007 років не було, а в 2008 році відновлено їх чисельність загальною ємністю до 5 тис.т.

У найзагальнішому випадку інвестиційна діяльність проходить такі етапи: формування заощаджень; вкладання ресурсів (інвестування); отримання доходу.

Метою інвестування є отримання достатнього доходу та приросту капіталу. Реалізація реальних інвестицій доцільна тільки тоді, коли приріст капіталу, одержаний від цих інвестицій, достатній для компенсації відмови інвестора від використання його коштів на споживання у поточному періоді, а також для того, щоб винагородити його за ризик і компенсувати втрати від інфляції у майбутньому [5].

Частка конкурентоспроможної продукції сільського господарства в загальному обсязі виробництва залежить від таких чинників: рівень автоматизації та механізації виробництва; питома вага прогресивних видів машин і обладнання; питома вага застосування прогресивних технологічних процесів; коефіцієнт поновлення основних фондів; коефіцієнт стандартизації продукції; рівень якості вхідних матеріалів; рівень спрацювання обладнання; питома вага активної частини основних фондів; вартість активної частини основних фондів, що припадає на одного робітника. У виробництві техніки, яке здійснювалося раніше на принципах комплексної механізації технологічних процесів, нині беруть участь як вітчизняні, так і зарубіжні виробники.

Розглядаючи відтворювальну структуру інвестицій в основний капітал, відокремимо такі пріоритетні напрями інвестування: в 2008 році відбувалось лише технічне переоснащен-

**Таблиця 4. Капітальні інвестиції в аграрні підприємства
Дніпропетровської області**

Роки	Освоєно всього	в тому числі				
		інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)	витрати на інші необоротні матеріальні активи	витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт)	інвестиції в нематері- альні активи	витрати на форму- вання основного стада
у фактичних цінах млн грн.						
2002	3378	2918	76	288	75	21
2003	4781	4246	97	309	110	19
2004	6827	5906	112	566	224	19
2005	8957	7792	135	906	104	20
2006	12310	10737	203	1203	143	24
2007	17359	14873	254	1906	300	26
2008	21039	18063	345	2420	183	28
у % до загального обсягу						
2002	100,0	86,4	2,3	8,5	2,2	0,6
2003	100,0	88,8	2,0	6,5	2,3	0,4
2004	100,0	86,5	1,6	8,3	3,3	0,3
2005	100,0	87,0	1,5	10,1	1,2	0,2
2006	100,0	87,2	1,6	9,8	1,2	0,2
2007	100,0	85,7	1,4	11,0	1,7	0,2
2008	100,0	85,9	1,6	11,5	0,9	0,1

ня і реконструкція діючих підприємств сільського господарства, будівель і споруд. Нове будівництво (включаючи розширення діючих підприємств, будівель і споруд) та підтримання діючих потужностей в цьому році не відбувалось. У 2008 році технологічна структура інвестицій в основний капітал Дніпропетровської області направлена: на будівельні і монтажні роботи, на обладнання, інструмент та інвентар, інші капітальні роботи і витрати.

У табл. 3 наведено відтворювальну структуру інвестицій в основний капітал в сільському господарстві Дніпропетровської області.

Нині найпріоритетнішими і прибутковими напрямками у сфері АПК для іноземного інвестування можуть бути: впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання худоби і птиці; оновлення й модернізація на базі новітніх технологій підприємств сільського господарства, а також тих, що займаються заготівлею, зберіганням, переробкою та реалізацією зерна й інших видів сільськогосподарської продукції і продовольства; розвиток сільськогосподарського машинобудування та виробництво обладнання для переробної промисловості; створення потужностей і сировинної бази для виробництва різноманітної тари та пакувальних матеріалів на основі сучасного дизайну [1].

Основними напрямками подолання інвестиційної кризи в АПК є створення умов прибутковості, збільшення обсягів виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, створення й підтримка доброї репутації підпри-

ємств у споживачів, підвищення продуктивності праці, поліпшення якості та споживчих властивостей виробленої продукції, створення нових сучасних зразків виробів і забезпечення високих їх кількісно-кваліфікаційних показників.

Сільськогосподарські підприємства повинні не тільки збільшити обся-

ги інвестицій, а й підвищити їх економічну ефективність, тобто віддачу. Основними напрямками підвищення ефективності інвестицій є також комплексність їх використання, тобто підприємства повинні добиватися оптимальних співвідношень між основними й оборотними фондами, активною і пасивною частиною [6].

Аналіз надходження капітальних вкладень в основні галузі економіки Дніпропетровської області показав, що сільське господарство не є привабливим для інвестування, за 2004—2009 роки вони зросли лише на 14,2%.

В економічній літературі основним капіталом прийнято вважати частину капіталу, яка зберігає свою споживну вартість протягом кількох циклів виробництва, переносячи її на продукт частинами. Валові інвестиції в основний капітал являють собою сукупність витрат, здійснених за рахунок усіх джерел фінансування і спрямованих на придбання, створення, відновлення основного капіталу. Розглянемо обсяг валових інвестицій в основний капітал агропромислового комплексу України за січень-червень 2008 року. Станом на 1 липня 2008 року в агропромисловий комплекс України було залучено 11357,63 млн грн. інвестицій в основний капітал (13,9 % загального обсягу інвестицій в економіку — 81561,3 млн грн.). З них 5056,7 млн грн. у сільське господарство (6,2 %). За I півріччя 2008 року підприємствами сільського господарства України освоєно інвестицій на 46,3 % більше відповідного періоду минулого року, у тому числі: рослинництво — 3504,2 млн грн. (на 51,1 %); тваринництво — 1316,7 млн грн. (на 31,6 %); змішане сільське

господарство — 178,3 млн грн. (на 90 %); надання послуг у рослинництві й тваринництві, облаштування ландшафту, мисливство 57,2 млн грн. (на 33,9 %); рибальство, рибацтво — 8,2 млн грн. (на 45 %); і на 30,9 % більше, ніж у 1 кварталі 2008 року.

Діяльність інвесторів у аграрному секторі економіки представлена великою кількістю компаній, які, незважаючи на фінансово-економічну кризу, сьогодні є найстабільнішою складовою економіки нашої держави. Останнім часом активізувалася двостороння співпраця в АПК з представниками бізнесу японських і шведських компаній з метою реалізації спільних інвестиційних проектів. Наразі в міністерстві аграрної політики налічується близько 800 інвестиційно-привабливих пропозицій від регіонів за різними напрямками інвестування в агропромисловий комплекс України, що надійшли протягом 2008 року, які наразі опрацьовуються з Головними управліннями агропромислового розвитку облдержадміністрацій з метою запровадження єдиного Реєстру інвестиційних проектів, які розробляються та впроваджуються в агропромисловому комплексі.

До кінця 2009 року планувалося створення електронної інформаційної бази суб'єктів господарювання, які провадять інвестиційну діяльність в аграрному секторі, відповідно до Тематичного плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок на 2009 рік, які фінансуються за кошти Державного бюджету України і затверджені наказом Мінагрополітики від 15.05.2009 № 334.

До XXI Міжнародної виставки-ярмарку "Агро — 2009" (11—14 червня 2009 року, м.Київ) було підготовлено до друку та презентовано під час проведення XXI Міжнародної виставки-ярмарку "Агро — 2008" (10—13 червня 2009 року) на території Національного комплексу "Експоцентр України" демонстраційний каталог успішних інвестиційних проектів у аграрному секторі України.

Серед лідерів за зростанням обсягів освоєння інвестицій у сільське господарство порівняно з відповідним періодом минулого року відрізняються області: Львівська (у 6 разів), Хмельницька (майже в 5 разів), Луганська (більше ніж у 3 рази), Житомирська, Чернівецька (більш ніж у 2 рази), Сумська, Тернопільська, Полтавська, Запорізька (майже вдвічі) та м. Київ (більш ніж втричі). Нижче показників відповідного періоду минулого року спрацювали Івано-Франківська (53,4%), Київська (76 %), Черкаська (76,7 %), Миколаївська (97,8 %) області та м.Севастополь (88,2 %). Одночасно слід

зауважити, що питома вага інвестицій в основний капітал у сільське господарство України в середньому по регіонах складає 6,2%. Очолюють цей список Хмельницька, Черкаська, Тернопільська, Кіровоградська, Чернігівська, Сумська та Вінницька області, у яких цей показник значно вище середнього рівня і коливається у межах від 23,1 до 11,8 % від загальної обсягу освоєних інвестицій в регіоні.

Значне відставання інвестування сільськогосподарства спостерігається у Дніпропетровській, Донецькій, Івано-Франківській, Закарпатській областях та м. Києві. Питома вага інвестицій в сільське господарство у цих регіонах коливається від 3,5 до 0,1 %.

Протягом 2008 року на розвиток економіки Дніпропетровської області направлені 21 млрд грн. капітальних інвестицій, в т.ч. 18,1 млрд грн. — інвестицій в основний капітал (капітальних вкладень). Порівняно з 2007 роком їх обсяг збільшився на 1,5%. Основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал Дніпропетровської області залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно більше трьох чвертей загального обсягу. Значною була частина залучених і позикових коштів (кредитів банків та інших позик, коштів іноземних інвесторів та інвестиційних фондів). За рахунок коштів державного і місцевих бюджетів використано менше 4% всіх вкладень. Приріст інвестицій в основний капітал відбувся в більшості міст та районів Дніпропетровської області, найбільший — в Петриківському районі і в Першотравневому. Як і в попередньому році, майже половина обсягів капіталовкладень освоєна підприємствами, порівняно з 2007 роком вони зросли на 9%. В розвиток транспорту Дніпропетровської області направлено 2786,7 млн грн., що складає 15,4% загального обсягу інвестицій.

Протягом останніх десятиріч економіка капіталістичних країн, в тому числі України, розвивається циклічно. Кризи, що переривають економічний ріст, ведуть до збільшення безробіття, погіршення матеріального становища трудящих і загострення багатьох інших антагонізмів капіталізму. Ці процеси яскраво проявилися в 70—80-х роках, коли економічні кризи відбувалися в умовах поглиблення економічних, соціальних і політичних протиріч капіталістичної системи господарства.

Циклічність інвестицій у відтворенні основного капіталу, на думку вченого-економіста Найдьонова Г.М., залежить від часу капіталовкладень. У практиці зарубіжних країн найчастіше для оцінки інвестиційних проектів, строк

Таблиця 5. Порівняльні показники інвестицій в основний капітал сільського господарства у фактичних цінах

Показник	2001	2005	2006	2007	2008	Відхилення 2008 до 2001 рр.(+,-)
Дніпропетровська область*						
Інвестиції всього млн грн.	149	389	453	648	973	824
Інвестиції на 1 особу, грн.	612,3	2253,0	3128,9	4365,1	5339,2	4726,9
Індекси інвестицій до попереднього року, %	212,7	142,1	106,5	134,2	122,4	-90,3
Україна						
Інвестиції всього, млн грн.	1552	4905	7190	9338	16682	15130
Інвестиції на 1 особу, грн.	672,7	1983,9	2687,4	4068,4	5058,4	4385,7
Індекси інвестицій до попереднього року, %	157,9	126,8	134,6	118,2	143,2	-14,7

*Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2008 рік.

реалізації яких менший 10 років, використовуються такі методи: 1) визначення строку "окупності капіталовкладень"; 2) визначення простої норми чистого прибутку. В США для проектів, строк яких більше 10 років, рекомендовано використовувати метод дисконтування чистого прибутку, але в інфляційних умовах нашої краї-

ни останній метод можна використовувати майже для всіх проектів, незалежно від строку їх впровадження, крім короткострокових [6].

Для успішного планування інвестицій з метою підвищення виробничих потужностей, темпи яких забезпечили б максимальні прибутки, виробникам складно передбачити обсяги май-

Таблиця 6. Капітальні інвестиції в підприємства Дніпропетровської області *

Показники	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Відхил. 2008 до 2003рр. (+,-)	Віднош. 2008 до 2003рр., %
Всього капітальних інвестицій, млн грн.	4781	6827	8957	12310	17359	2109	-2672	44,11
У т.ч. інвестиції в основний капітал, млн грн.:								425,41
-капітальне будівництво;	4246	5906	7792	10737	14874	18063	13817	420
- придбання машин і обладнання	1920	2730	3445	5022	6955	8064	6144	429,9
Витрати на інші необоротні матеріальні активи, млн грн.	2326	3176	4347	5715	7919	9999	7673	
Витрати на інші необоротні матеріальні активи, млн грн.	97	112	135	203	253	345	269	355,7
Капітальний ремонт (витрати пов'язані з поліпшенням об'єкта), млн грн.	309	566	906	1203	1906	2420	2111	783,2
Інвестиції в нематеріальні активи, млн грн.	224	104	104	143	300	183	-41	81,7
Витрати на формування основного стада, млн грн.	19	19	20	24	26	28	9	147,7
Інвестиції в основний капітал с. г., млн грн.	141	227	389	545	648	974	833	690,8
Індекси інвестицій, % до попереднього року	76,7	143,7	142,1	106,5	134,2	122,4	45,7	159,6
Інвестицій на 1 особу, грн.	1207,1	1694,1	2253,0	3128,9	4365,1	5339,2	4132,1	442,3

*Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2008 рік.

бутніх цін та динаміку продажу виробленої продукції. Така ситуація, що склалася в аграрному секторі пояснюється сезонністю виробництва. Найбільш уразливим фактором інвестиційної політики підприємств є вибір часу для здійснення виробничих інвестицій. У зв'язку з цим відбуваються коливання завантаження виробничих потужностей і, як наслідок, циклічне отримання прибутків.

Для реалізації напрямів комплексної підтримки сільського господарства в Україні було прийнято Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України" у вересні 2004 року [1]. Державна підтримка сільського господарства в Україні містить бюджетне фінансування програми заходів, спрямованих на розвиток галузі, пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію процентних ставок за користування кредитами комерційних банків, списання безнадійної заборгованості перед бюджетом і соціальними фондами вітчизняних товаровиробників. Бюджетні кошти необхідні, з одного боку, для підтримки процесу розширеного відтворення в сільському господарстві, а з другого — для стримування інфляційних процесів і захисту інтересів споживачів сільськогосподарської продукції. У Законі України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001—2004 років" визначено, що питома вага витрат Державного бюджету України на фінансування розвитку сільського господарства має бути не менше 5% [2].

Кабінет Міністрів України 19 вересня 2007 року затвердив Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 року, основними завданнями якої є: підтримка конкурентоспроможності аграрного сектора в умовах інтеграції України у світовий економічний простір; подолання стихійності та тінізації аграрного ринку; створення екологічно безпечних умов

Таблиця 7. Інвестиції в основний капітал сільського господарства України *

Роки	Освоєно інвестицій в основний капітал			Індекси інвестицій в основний капітал, % до попереднього року
	За рахунок всіх джерел фінансування, у фактичних цінах, млн грн.	За рахунок коштів державного бюджету		
		У фактичних цінах, млн грн.	% до загального обсягу	
2003	2054	3570	7,0	104,8
2004	3278	7945	10,5	140,6
2005	4905	5077	5,5	126,8
2006	7190	6846	5,5	134,6
2007	9338	10458	5,6	118,2
2008	16682	11576	5,0	143,2

*Статистичний щорічник України за 2008 рік.

для життєдіяльності населення, збереження навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення.

Бюджетна політика України формується відповідно до законодавства і має на меті забезпечення продовольчої безпеки держави та конкурентоспроможності аграрного виробництва. Відокремимо пріоритетні напрями бюджетної політики: інвестиційний розвиток галузі; створення умов для високотехнологічного конкурентоспроможного товарного виробництва; підтримка удосконалення системи кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників; забезпечення фінансової участі держави в програмах страхування та гарантування доходів сільськогосподарських виробників; фінансова підтримка підприємств у придбанні матеріально-технічних ресурсів; фінансування виробництва сільськогосподарської продукції.

Таблиця 8. Структура (динаміка) інвестицій в основний капітал сільського господарства Дніпропетровської області *

Роки	Освоєно інвестицій в основний капітал			Індекси інвестицій в основний капітал, % до попереднього року
	За рахунок всіх джерел фінансування, у фактичних цінах, млн грн.	у т.ч. коштів державного бюджету		
		У фактичних цінах, млн грн.	% до загального обсягу	
2001	149	71	2,5	206,5
2002	179	105	3,6	113,8
2003	141	224	5,3	76,7
2004	227	327	5,5	143,6
2005	389	148	1,9	142,1
2006	454	489	4,6	106,5
2007	648	744	5,0	134,2
2008	974	264	1,5	122,4

*До обсягу показників включена сума податку на додану вартість, що врахована в ціні придбання активів.

Таблиця 9. Інвестиції в основний капітал підприємств Дніпропетровської області за джерелами фінансування*

Джерела інвестування	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	(+,-)
У фактичних цінах, млн грн.									
Всього¹	2918	4246	5906	7792	10737	14873	18063	13254	10336
у тому числі за рахунок									
коштів державного бюджету	105	224	327	148	489	744	264	229	124
коштів місцевих бюджетів	84	87	194	173	185	316	431	217	133
власних коштів підприємств та організацій	2098	3102	4271	5367	7788	10397	13785	10113	8015
кредитів банків та інших позик	135	327	410	1056	1421	2161	2309	2123	1988
коштів іноземних інвесторів	198	187	309	578	184	253	127	195	-3
інших джерел фінансування	158	196	253	295	101	271	493	220	62
Відсотків до загального обсягу									
Всього¹	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
у тому числі за рахунок									
коштів державного бюджету	3,6	5,3	5,5	1,9	4,6	5,0	1,5	1,7	-1,9
коштів місцевих бюджетів	2,9	2,1	3,3	2,2	1,7	2,1	2,4	1,6	-1,3
власних коштів підприємств та організацій	71,9	73,0	72,3	68,9	72,5	69,9	76,3	76,5	4,6
кредитів банків та інших позик								16,0	16,0
коштів іноземних інвесторів	6,8	4,4	5,2	7,4	1,7	1,7	0,7	1,5	-5,3
інших джерел фінансування	5,4	4,6	4,4	3,8	1,0	1,9	2,8	1,6	-4

*Статистична інформація Держкомстату Дніпропетровської області, 1998—2009.

**без коштів населення на будівництво житла з ПДВ.

У структурі інвестицій в основний капітал сільського господарства Дніпропетровської області відзначаються істотні зміни в сторону поліпшення, але разом з тим, їх частка за рахунок державного бюджету скоротилась в 2008 році. За статистичними даними, в 2007 році інвестування в основний капітал сільського господарства Дніпропетровської області за районами здійснювалось найбільше у Новомосковський район, а саме — у розмірі 230,484 млн грн. За рахунок держбюджету в цьому ж році фінансувались капіталовкладення у Криворізький — 55 тис. грн., Криничанський — 42 тис. грн., Магдалинівський — 80 тис. грн., Новомосковський — 79 тис. грн., а найбільше — у Нікопольський район — відповідно 2659 тис. грн.; за 2006 рік інвестовано в розвиток галузі сільського господарства Дніпропетровського району 125 тис. грн., Нікопольського — 490 тис. грн., Новомосковського — 335 тис. грн., Петропавлівського — 55 тис. грн., Пятихатського — 43 тис. грн. і, нарешті, Широківського — 156 тис. грн.

Як свідчать статистичні дані, за 2008 рік в АПК України у фактичних цінах було залучено близько 30,0 млрд грн. інвестицій в основний капітал, з них 16,7 млрд грн. вкладено в сільське господарство. В останні два роки відбулася деяка зміна інвестиційних пріоритетів у АПК. Основний приріст інвестицій було спрямовано в сільське господарство, особливо у тваринництво. Сільське господарство перетворилося у одну з найбільш пріоритетних галузей для інвестування. В порівнянні із 2000

роком обсяги інвестицій в сільське господарство збільшились у 7,5 разів, у той час як у харчову промисловість — лише у 2,6 рази.

Загальні обсяги інвестицій в основний капітал у сільському господарстві в 2008 році у порівнянних цінах проти 2007 р. зросли на 43,2 %, а в тваринництво — на 62,3 %. Для порівняння: протягом 2008 року в національну економіку України в цілому було залучено інвестицій на 2,6 % менше, ніж у 2007 році.

Слід зауважити, що у I кварталі 2009 року загальні обсяги інвестицій по Україні склали 60,5% до відповідного періоду минулого року. Обсяги залучення інвестицій в сільське господарство в порівнянні з відповідним періодом минулого року становлять 58,7%, в галузі рослинництва — 50,4%, тваринництва — 91,6%, рибальства та рибництва — 100,3%. В першому кварталі 2009 року спостерігається зниження темпів залучення інвестицій і в харчову промисловість, обсяги освоєння яких становлять 48,3% до відповідного періоду минулого року [1; 2].

Досвід інших країн свідчить, що залучення й ефективне використання іноземних інвестицій у країни з перехідною економікою сприяє їх виходу з економічної кризи. Надходження іноземного капіталу в Україну значною мірою гальмується відсутністю сприятливого інвестиційного клімату. Для іноземних інвесторів доцільно створити режим найбільшого сприяння. У цьому важливу роль відіграватиме законодавство щодо спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

Таблиця 10. Інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств за 2004—2009 роки

Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал	2009			2008			2007			2006			2005			2004		
	тис.грн.	у %		тис. грн.	у %		тис.грн.	у %		тис.грн.	у %		тис.грн.	у %		тис.грн.	у %	
		до 2008р.	структура		до 2007р.	структура		до 2006р.	структура		до 2005р.	структура		до 2004р.	структура			
Всього	13253987	66,2	100,0	18062629	98,5	100,0	14873496	121,2	100,0	10737291	124,2	100,0	7791682	109,7	100,0	5906209	122,1	100,0
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	673536	62,8	5,1	974154	122,5	5,4	648085	134,1	4,4	453609	106,6	4,2	388914	142,0	5,0	226947	143,7	3,8
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	673078	62,9	5,1	972647	122,4	5,4	647506	134,2	4,4	452936	106,5	4,2	388718	142,1	5,0	226736	143,6	3,8
Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	458	27,4	0,0	1507	217,4	0,0	579	81,1	0,0	673	328,4	0,0	196	81,7	0,0	211	—	0,0
Дніпропетровська область																		
Всього	151776,8	58,5	100,0	233081,0	97,4	100,0	188486112	129,8	100,0	125253672	119,0	100,0	93096104	101,9	100,0	75714387	128,0	100,0
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	9381,7	49,8	6,2	16890,1	142,3	7,2	9519168	118,4	5,1	7309123	133,9	5,8	5015707	125,8	5,4	3380624	139,1	4,5
Сільське господарство, мисливство та послуги	9294,9	49,9	6,1	16682,1	143,2	7,1	9337923	118,2	5,0	7190141	134,6	5,7	4904422	126,8	5,3	3277669	140,6	4,3
Лісове господарство та послуги	86,8	38,2	0,1	208,0	93,6	0,1	181245	127,0	0,1	118982	101,5	0,1	111285	93,0	0,1	102955	103,3	0,2
Україна																		

В економічній літературі пряма інвестиція розглядається як господарська операція, яка передбачає внесення коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи в обмін на емітовані нею корпоративні права. Такі залучені кошти спрямовуються на підтримку і розвиток сільськогосподарської галузі реального сектора економіки України.

Станом на 1 липня 2008 року, починаючи з 1992 року, в агропромисловий комплекс України було залучено 2586,1 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (7,1 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку). З них вкладено 829,7 млн дол. США (2,2%) у 599 сільськогосподарських підприємств. Приріст іноземного капіталу за 6 місяців 2008 року склав 472,1 млн дол. США, що в 2,7 рази більше, ніж за аналогічний період минулого року. Обсяг залучення іноземних інвестицій в сільське господарство з початку року збільшився на 276,7 млн дол. США.

За обсягами прямих іноземних інвестицій в АПК України першими є Київська область (698 млн дол. США), Запорізька (233,3 млн дол. США), Харківська (174,4 млн дол. США), Одеська (142,7 млн дол. США), Миколаївська (113,8 млн дол. США), Донецька (102,1 млн дол. США) області та м. Київ (202 млн дол. США).

У Дніпропетровську область на початок 2007

Таблиця 11. Капітальні інвестиції в Дніпропетровську область в 2002—2009 рр.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
У фактичних цінах, млн грн.								
Усього ¹	3378	4781	6827	8957	12310	17359	21039	15899
у тому числі								
інвестиції у матеріальні активи ²	...	...	...	...	...	...	...	15668
з них								
інвестиції в основний капітал	2919	4246	5906	7792	10737	14874	18063	13254
з них								
капітальне будівництво	1486	1920	2730	3445	5022	6955	8064	4873
машини, обладнання та транспортні засоби	1433	2326	3176	4347	5715	7919	9999	8270
земля ²	...	...	...	...	...	...	...	46
існуючі будівлі та споруди ²	...	...	...	...	...	...	...	590
нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва ²	...	...	...	...	...	...	...	131
довгострокові біологічні активи гваринництва ³	20	19	19	20	24	26	28	32
інші необоротні матеріальні активи	76	97	112	135	203	253	345	298
капітальний ремонт	288	309	566	906	1203	1906	2420	1320
інвестиції у нематеріальні активи	75	110	224	104	143	300	183	231
Відсотків до загального обсягу								
Усього ¹	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у тому числі								
інвестиції у матеріальні активи ²	...	...	...	...	...	...	...	98,5
з них								
інвестиції в основний капітал	86,4	88,8	86,5	87,0	87,2	85,7	85,9	83,4
з них								
капітальне будівництво	44,0	40,1	40,0	38,5	40,8	40,1	38,3	30,6
машини, обладнання та транспортні засоби	42,4	48,7	46,5	48,5	46,4	45,6	47,6	52,0
земля ²	...	...	...	...	...	...	...	0,3
існуючі будівлі та споруди ²	...	...	...	...	...	...	...	3,7
нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва ²	...	...	...	...	...	...	...	0,8
довгострокові біологічні активи гваринництва ³	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
інші необоротні матеріальні активи	2,3	2,0	1,6	1,5	1,6	1,4	1,6	1,9
капітальний ремонт	8,5	6,5	8,3	10,1	9,8	11,0	11,5	8,3
інвестиції у нематеріальні активи	2,2	2,3	3,3	1,2	1,2	1,7	0,9	1,5

¹ До обсягу показників уключається сума податку на додану вартість, що врахована в ціні придбання активів.

² Облік показників у складі капітальних інвестицій розпочато у 2009 році.

³ Починаючи з 2009 року, змінено назву показника (попередня назва — "витрати на формування основного стада").

Таблиця 12. Прямі іноземні інвестиції в Україну¹⁾

Обсяги прямих інвестицій	2009		2008		2007		2006		2005 ²⁾	
	млн дол. США	% до підсумку	млн дол. США	% до підсумку	млн дол. США	% до підсумку	млн дол. США	% до підсумку	млн дол. США	% до підсумку
Всього	40026,8	100,0	35723,4	100,0	29489,4	100,0	21186,0	100,0	16375,2	100,0
у тому числі										
Кіпр	8593,2	21,5	7682,9	21,5	5941,8	20,1	3011,7	14,2	1562,0	9,5
Німеччина	6613,0	16,5	6393,8	17,9	5917,9	20,1	5620,7	26,5	5505,5	33,6
Нідерланди	4002,0	10,0	3180,8	8,9	2511,2	8,5	1493,0	7,0	721,8	4,4
Російська Федерація	2674,6	6,7	2445,6	6,8	1462,2	5,0	980,8	4,6	799,7	4,9
Австрія	2604,1	6,5	2273,5	6,4	2075,2	7,0	1600,8	7,6	1423,6	8,7
Сполучене Королівство	2375,9	5,9	1851,6	5,2	1968,8	6,7	1557,2	7,4	1155,3	7,1
Франція	1640,1	4,1	1471,5	4,1	1046,2	3,5	826,8	3,9	-	-
Сполучені Штати Америки	1387,1	3,5	1316,1	3,7	1436,8	4,9	1418,0	6,7	1374,1	8,4
Віргінські Острови, Британські	1371,0	3,4	1263,0	3,5	1045,7	3,5	808,3	3,8	688,7	4,2
Швеція	1272,3	3,2	1226,1	3,4	1006,6	3,4	-	-	-	-
Італія	992,2	2,5	914,3	2,6	-	-	-	-	-	-
Польща	864,9	2,2	715,6	2,0	670,5	2,3	366,0	1,7	224,0	1,4
Швейцарія	805,5	2,0	694,7	1,9	583,8	2,0	504,9	2,4	445,9	2,7
Угорщина	675,1	1,7	595,5	1,7	400,9	1,4	364,5	1,7	191,1	1,2
Інші країни	4155,8	10,3	3698,4	10,4	3421,8	11,6	2633,3	12,5	2111,3	12,8

¹⁾ Дані наведено наростаючим підсумком з початку інвестування.

Перелік країн визначено, виходячи з найбільших обсягів інвестицій, що вкладені в економіку України.

року інвестовано 2361,3 млн дол. США, наприкінці цього ж року обсяг прямих інвестицій в регіон становив 2924,2 млн дол. США. Таким

чином, обсяг інвестицій у Дніпропетровську область збільшився на 562,9 млн дол. США. Взагалі, за 2007 рік в сільське господарство України інвестовано 552,7 млн дол. США, про що свідчать дані таблиць.

За даними Державного комітету статистики України, станом на 01.01.2009, починаючи з 1992 року, в агропромисловий комплекс України було залучено 2454,4 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (6,9 % загального обсягу). З них 1655,5 млн дол. США (4,7 %) вкладено 798,9 млн дол. США (2,2 %) у 655 сільськогосподарських підприємств.

Приріст іноземного капіталу за 2008 рік склав 340,4 млн дол. США, що на 104,5 млн дол. США менше, ніж за аналогічний період минулого року. При цьому інвестиційні вкладення в сільське господарство у 2009 році досягли 94,3 млн дол. США. Обсяг залучення іноземних інвестицій в сільське господарство з початку року збільшився на 246,1 млн дол. США.

Основними інвесторами в агропромисловий комплекс України в 2009 році є такі країни: Кіпр (305,8 млн дол. США), Великобританія (121,7 млн дол. США), Данія (50,9 млн дол. США), США (50,4 млн дол. США),

Швеція (36,7 млн дол. США), Німеччина (35,4 млн дол. США), Австрія (28,4 млн дол. США), Польща (28,3 млн дол. США), Російська Федерація (17,7 млн дол. США). У 2008 році такими інвесторами були: Кіпр (338,5 млн дол. США), США (47,4 млн дол. США), Великобританія (130,4 млн дол. США), Данія (43,1 млн дол. США), Австрія (31,8 млн дол. США), Німеччина (41,1 млн дол. США), Франція (19,9 млн дол. США), Російська Федерація (21,2 млн дол. США).

Щодо інвестування у І кварталі 2009 року, то станом на 01.04.09, починаючи з 1992 року, в агропромисловий комплекс України було залучено 2524,6 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (6,9 % загального обсягу ПІІ в економіку). З них вкладено 1709,6 млн дол. США (4,6%) у 762 підприємства харчової та переробної промисловості та 815,0 млн дол. США (2,2%) у 652 сільськогосподарських підприємства.

Приріст іноземного капіталу за 3 місяці 2009 року склав 33,9 млн дол. США, що в 6,2 рази менше, ніж за аналогічний період минулого року. Обсяг залучення іноземних інвестицій у сільське господарство з початку року збільшився на 13,3 млн дол. США.

Так, тільки за останні три роки за рахунок зазначених джерел щорічно підвищується придбання сільськогосподарської техніки. При цьому в поточному році імпортовано техніки на 23% більше, ніж у минулому році. Аналіз показує, що наявність сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах Дніпропетровської області дещо зростає за окремими видами.

У 2005 році в структурі прямих іноземних інвестицій

Таблиця 13. Прямі іноземні інвестиції в Дніпропетровську область за районами, тис. дол. США

Територіальна одиниця	2004 р.	2005р.	На початок 2008 р.	На кінець 2008 р.	Відхил. протягом 2008 р.	Відхил. 2008 до 2004рр., +/-	Темпи приросту 2008 до 2004р., %
Дніпропетровська область	788681,58	1756573,35	2934331,6	2667333,0	-266998,6	1878651	338,2015
Апостолівський	-	-	101,6	106,6	5,0	106,5	106600
Васильківський	401,20	14,0	...	...	-	-401,2	0,024925
Верхньодніпровський	867,99	1000,35	941,7	917,3	-24,4	49,31	105,6809
Дніпропетровський	59838,84	76770,17	114177,9	129521,8	15343,9	69682,96	216,4511
Криворізький	494,33	479,47	1803,9	6685,7	4881,8	6191,37	1352,477
Криничанський	343,81	317,78	...	...	-	-343,81	0,029086
Магдалинівський	1,21	1,21	...	-	-	-1,21	8,264463
Межівський	-	-	-	-	-	-	-
Нікопольський	6977,41	9906,84	10837,0	10484,2	-352,8	3506,79	150,2592
Новомосковський	1971,91	5430,39	4638,6	6820,6	2182,0	4848,69	345,888
Павлоградський	-	-	...	...	-	-	-
Петриківський	-	-	-	-	-	-	-
Петропавлівський	84,44	486,84	...	...	-	-84,44	0,118427
Покровський	3432,70	3432,70	7275,9	3293,6	-3982,3	-139,1	95,9478
П'ятихатський	1,31	1,31	-	...	-	-1,31	7,633588
Синельниківський	1835,78	1595,24	...	-	-	-1835,78	0,005447
Солонянський	758,72	666,90	...	...	-	-758,72	0,01318
Софіївський	271,40	1923,96	...	...	-	-271,4	0,036846
Томаківський	34,12	34,12	-	-	-	-34,12	0,293083
Царичанський	-	25,00	-	-	-	-	-
Широківський	33,99	32,76	-	-	-	-33,99	0,294204
Юр'ївський	-	1000,71	...	...	-	-	-
Всього за районами							

переважає збільшення капіталу нерезидентів в основному за рахунок приватизації державного майна, грошових внесків та внесків у вигляді рухомого і нерухомого майна. В порівнянні з 2005 роком в 2008 році тенденція зміни прямих іноземних інвестицій в економіку України постійно збільшується.

Аналіз даних таблиці свідчить про значне збільшення інвестування іноземного капіталу в

Таблиця 14. Динаміка інвестицій в основний капітал сільського господарства

Рік	Освоєно всього		В тому числі в сільське господарство	
	у фактичних цінах	у % до попереднього року	у фактичних цінах	у % до попереднього року
Дніпропетровської області, млн грн.				
2001	2798	106,9	149	-
2002	2919	100,2	179	121
2003	4246	138,0	141	79,0
2004	5906	122,1	227	161,0
2005	7792	109,7	389	171,4
2006	10737	124,2	454	143,0
2007	14874	121,2	648	142,7
2008	18063	98,5	974	150,3
України				
2001	32573	-	1552	-
2002	37178	114,1	1854	119,5
2003	51011	137,2	2054	110,8
2004	75714	148,4	3278	159,6
2005	93096	123,0	4905	149,6
2006	125254	134,5	7190	146,6
2007	188486	151,0	9338	129,9
2008	233081	123,6	16682	178,6

Таблиця 15. Структура капітальних інвестицій Дніпропетровської області за 2004–2009 роки

Освоєно капітальних інвестицій	за 2004 рік		за 2005 рік		за 2006 рік		за 2007 рік		за 2008 рік		за 2009 рік		Відхилення, 2009 до 2004 рр. (+,-)	
	у фактичних цінах тис.грн.	у %	у фактичних цінах тис.грн.	у %	у фактичних цінах тис.грн.	у %	тис.грн.	у %	у фактичних цінах тис.грн.	у %	у фактичних цінах тис.грн.	у %	у фактичних цінах тис.грн.	у %
Всього	6826892	100,0	8957265	100,0	12309841	100,0	17359311	100,0	21038804	100,0	15898500	100,0	9071608	0
Інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)	5906209	86,5	7791682	87,0	10737291	87,2	14873496	85,7	18062629	85,9	15667666	98,5	9761457	12
Витрати на інші необоротні матеріальні активи	111895	1,6	134952	1,5	202800	1,6	253322	1,4	344619	1,6	13253987	83,4	13142092	81,8
Витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт)	566054	8,3	906162	10,1	1202733	9,8	1906097	11,0	2420238	11,5	1320419	8,3	754365	0
Інвестиції в нематеріальні активи	223992	3,3	104270	1,2	142590	1,2	300150	1,7	183316	0,9	230834	1,5	6842	-1,8
Витрати на формування основного стада	18742	0,3	20199	0,2	24427	0,2	26246	0,2	28002	0,1	-	-	-	1,2

Дніпропетровський, Новомосковський, Криворізький та Покровський райони Дніпропетровської області, обсяги якого відповідно склали в 2008 році 129521,8 тис. дол. США, 6820,6 тис. дол. США, 6685,7 тис. дол. США, і 3293,6 тис. дол. США. Капітал нерезидентів в області за останні 5 років дещо змінився, про що свідчать дані таблиці, а саме в 2005 році він становив 821033,05 тис. дол. США. Такі зміни пов'язані зі збільшенням капіталу, які відбувались за рахунок: грошових внесків на 125142,20; а також внесків у вигляді — цінних паперів на 937,56; нематеріальних активів на 11 тис. дол. США; рухомого і нерухомого майна на 70210,55 тис. дол. США.; придбання корпоративних прав у результаті приватизації державного майна на суму 711300,28 тис. дол. США. Одночасно відбувалось зменшення іноземного капіталу нерезидентів на 21174,94 тис. дол. США. За рахунок курсової різниці вартість основного капіталу становила 15705,92 тис. дол. США.

Нижче від середнього рівня по Україні питома вага інвестицій у сільське господарство спостерігається також в Чернівецькій (4%), Одеській (4,4%) та Львівській (5,5 %) областях. На противагу згаданим низькі темпи освоєння таких інвестицій спостерігаються в Луганській (2,9%), Івано-Франківській (5,8%), Дніпропетровській (6,1%) областях, АР Крим (7,4%), м. Севастополі (3,3%). На нижчому рівні знаходиться інвестування розвитку АПК України у Закарпатській (4,26%), Тернопільській (3,67%), Луганській (2,12%) областях.

У 2008 році збільшення капіталу нерезидентів відбувалось за рахунок збільшення грошових внесків 484441,4 тис. дол. США, внесків у вигляді цінних паперів — 1208,3 тис. дол. США, реінвестування доходів 49015,3 тис. дол. США, а зменшення відбулось за рахунок вилучення капіталу — 78106,8 тис. дол. США.

ВИСНОВКИ

Основною частиною інвестицій є капітальні вкладення, головна функція яких полягає у фор-

муванні, поліпшенні та розширенні матеріально-технічної бази, а також у відтворенні основних виробничих фондів. За допомогою капітальних вкладень (капітальних інвестицій в основний капітал) сільськогосподарські підприємства здійснюють заміщення зношення основних фондів, забезпечують їхнє відновлення й поновлення. Але зменшення іноземних інвестицій в аграрний сектор і відсутність інших джерел фінансування капітальних вкладень призвели до зниження фондозабезпеченості та фондоємності галузі, а також уповільнення оновлення основних засобів. Тому необхідна підтримка аграрної сфери та відновлення технічної бази, що відображено в бюджетній політиці держави, спрямована на відтворювальну структуру інвестицій в основний капітал аграрного сектора, мета якого полягає в отриманні достатнього доходу та приросту капіталу для забезпечення безперервної виробничої діяльності.

Література:

1. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України".
2. Законі України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001—2004 років".
3. Зотько Н.Ю. Формування інвестиційних ресурсів у галузях економіки Житомирщини// Економіка АПК. — 2005. — № 4. — С. 81—85.
4. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК/ За ред. П.Т. Саблука. — К.: ІАЕ УААН, 2001. — 511 с.
5. Пересада А.А., Онікієнко С.В., Коваленко Ю.М. Інвестиційний аналіз: навч.-метод. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 134 с.
6. Найденов Г.Н. Воспроизводство основного капитала и циклическое развитие экономики США: монография.
7. Фінанси підприємств: підручник / За ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. — 3-те вид. — К.: КНЕУ, 2000.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2011 р.